

залежить від кількох ключових чинників, таких як цифрова грамотність учнів, їхня мотивація до безперервного навчання та структура підтримки, що надається у межах програм підготовки педагогів. Без належного керівництва студенти можуть стикатися з труднощами, включаючи перевантаження інформацією або нездатність ефективно керувати великою кількістю доступних цифрових ресурсів. У статті підкреслюється важливість підготовки майбутніх педагогів до орієнтації у цифрових навчальних середовищах та їх інтеграції у професійний розвиток. Результати дослідження свідчать, що цифрові технології можуть значно покращити самоосвітню компетентність, але їхній успіх залежить від стратегічного та збалансованого впровадження. Дослідження завершується рекомендаціями щодо подальшого вивчення конкретних цифрових інструментів та педагогічних стратегій, які найбільш ефективно сприяють навчанню протягом життя та безперервному професійному зростанню педагогів, що дозволяє їм залишатися гнучкими та ефективними в умовах постійно змінюваного освітнього середовища.

Ключові слова: цифрові технології, самоосвітня компетентність, викладачі вищої школи, онлайн-платформи, відкриті освітні ресурси, професійний розвиток, підготовка педагогів, навчання протягом життя, цифрова грамотність.

УДК 37.035:316.46-047.22:07:004:316.77

THE FORMATION OF LEADERSHIP COMPETENCIES AMONG STUDENT YOUTH THROUGH THE APPLICATION OF MEDIA EDUCATION TECHNOLOGIES

ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ЗАСОБАМИ МЕДІАОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ

Ольга Сипченко

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Olha Sypchenko

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: sypchenko.olha@gmail.com
ORCID 0000-0003-2476-8092
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Наталія Гарань

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», Україна

Nataliia Haran

PhD in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: garan_nat@i.ua
ORCID 0000-0002-7617-8636
SHEI «Donbas State Pedagogical University», Ukraine

Ельміра Ченіга

здобувачка 2 курсу третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти освітньої програми

Elmira Cheriha

getter of the 2st year of the third (educational and scientific) level of higher education of the educational program

«Освітні, педагогічні науки»
E-mail: elmira18chepiga@gmail.com
ORCID 0009-0003-3688-3861
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

«Educational and Pedagogical Sciences»
E-mail: elmira18chepiga@gmail.com
ORCID 0009-0003-3688-3861
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT

The presented article continues a series of publications dedicated to the integration of media education into the educational process of academic institutions. It emphasizes the importance of fostering leadership competencies among students as a key component in modernizing Ukraine's higher education system. The article highlights the challenges faced by Ukrainian education as a result of Russian aggression, especially in the field of higher education. It identifies that educational institutions are encountering unprecedented difficulties, requiring swift responses and the adoption of innovative approaches within the academic process.

The authors analysed scientific and pedagogical articles by international researchers as well as domestic publications on related topics. The study confirms the relevance of employing media education technologies as a tool for developing leadership competencies among student youth. It underscores the importance of incorporating these technologies into the educational process of higher institutions. It is demonstrated that media education technologies – such as blogs, social networks, online platforms, webinars, and other interactive tools – not only develop critical and creative thinking but also build communication skills, teamwork, self-directed learning experience, social competence, and professional growth, all of which are essential components of modern leadership. The integration of media education technologies into the educational process is noted to facilitate the development of «soft skills» (communication, collaboration, adaptability), which are increasingly valued by employers across all professional fields.

The authors present research findings that confirm the effectiveness of media education technologies in fostering students' leadership competencies. Specific examples of practical implementation are provided, including the organization and facilitation of webinars, online discussions, virtual collaboration, and the use of blogs, platforms, web services, educational co-working, and social networks.

The article concludes that media education technologies not only help develop leadership qualities among students but also support their adaptation to contemporary professional challenges, preparing them as competitive specialists capable of continuous learning and innovation.

Key words: *educational institutions, media education, media education technologies, leadership competency, student youth, educational process, professional activity.*

Актуальність теми. У контексті сучасної освіти формування лідерських якостей студентської молоді є пріоритетним завданням. Медіаосвітні технології, як інструмент навчання та розвитку, дозволяють створювати інтерактивні освітні середовища, що стимулюють активну участь здобувачів в освітньому процесі, розвивають їхні комунікативні навички, формують лідерську позицію та вміння працювати в команді. Актуальність представленого дослідження зумовлена

глобальними загальносвітовими освітніми трендами, пов'язаними з цифровізацією всіх суспільних сфер. Сучасний світ вимагає від лідерів нових навичок, умінь і компетенцій, що дозволять ефективно працювати в динамічному та мінливому середовищі. І саме медіаосвітні технології надають безмежні можливості для формування лідерських якостей у здобувачів вищої освіти, відповідно до запитів суспільства та вимог сучасного ринку праці.

Актуальність представленої проблеми обумовлена положеннями основних державних освітніх документів, а саме: законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки, Національної доктрини розвитку освіти, Концепції впровадження медіаосвіти в Україні, Концепції розвитку педагогічної освіти тощо. Отже, в складних умовах воєнних дій, що відбуваються на території суверенної України, дослідження проблеми формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій є своєчасним і злободенним для кращого розуміння процесів професійної та особистісної самореалізації в цифрову епоху, а також розробки програм для підготовки молодих лідерів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз науково-педагогічної літератури дозволяє констатувати значне збільшення кількості досліджень, предметом яких є різні аспекти проблеми формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій. Окремі площини досліджуваної проблеми розглянуто в наукових доробках зарубіжних учених. Так, сумісна публікація норвезьких і німецьких дослідників спрямована на вивчення питання формування лідерської компетенції у період цифрової трансформації. Авторами теоретизовано чотири архетипові портфоліо компетенцій, відповідно до типів лідерів, що уособлювали складові компетенцій, а також унесено нове розуміння ролі лідерства у цифровій трансформації, що вимагає різних компетенцій, залежно від рушійних сил і цілей (Müller, Konzag, Nielsen, Sandholt, 2024). Цікавими для нашого наукового пошуку були результати дослідницького контент-аналізу оголошень про роботу групи італійських науковців із University of Bozen-Bolzano. Автори проаналізували 239 оголошень про роботу, дослідили навички та риси, що вимагалися. Результати показали, що технічні навички та глибокі знання в інформаційних технологіях відігравали лише другорядну роль у профілях вимог про роботу, насамперед претенденти мали володіти навичками співпраці, стратегічного мислення, лідерства та комунікації. Результати беззаперечно засвідчили про важливість лідерських рис особистості, оскільки вони прямо згадувалися у відповідних оголошеннях про роботу (Gilli, Nirra, Knappstein, 2023). Наступна розглянута нами публікація містила комплексну та дієву модель підвищення лідерських якостей у здобувачів п'яти університетів міста Сямень, Китай. Модель включала елементи, що впливають на лідерські компетенції, такі як участь у проєктній діяльності, педагогічні методи, вправи на критичне мислення, професійне наставництво та стратегії оцінювання (Chen, Mhunriew, 2024).

Наукові розвідки О. Третяк спрямовувалися на розкриття основних теоретичних аспектів ролі лідера в партнерській взаємодії педагогічних працівників. Ключовою педагогічною проблемою було створення науково обґрунтованої моделі партнерської взаємодії під керівництвом лідера як чинника формування ефективної партнерської взаємодії учасників освітнього процесу

(Третяк, 2024). Статтю Л. Недбаєвської та І. Манкусь присвячено висвітленню практичного досвіду розробки Stem-майданчика, що забезпечує формування в його учасників медіаграмотності на основі залучення до медіа-технологій та сприяє формуванню лідерських і підприємницьких якостей (Недбаєвська, Манькусь, 2024).

Особливий інтерес у контексті нашого дослідження становлять наукові розробки вітчизняних науковців, які переосмислюють питання лідерства в освіті, це праці: О. Балацької, О. Біди, О. Бортникової, М. Братко, В. Вінтоняк, С. Войтко, Д. Волківської, Б. Головешко, О. Дяків, В. Карманенко, В. Кузіної, О. Кін, М. Кононець, О. Коркішко, А. Мельниченко, В. Міляєвої, В. Мороз, О. Нестуля, Д. Прокопчук, Л. Сергєєвої, Л. Рудич, О. Товканець, В. Ягоднікової та інших учених.

На вивчення проблем медіаосвіти, використання медіаосвітніх технологій спрямовано зусилля багатьох відомих науковців, зокрема праці: Л. Баженової, Т. Бешок, Е. Бондаренко, Р. Бужикова, Г. Васянович, О. Волошенюк, М. Грінченко, В. Грошева, Г. Дегтярьової, О. Дубасенюк, Н. Духаніної, Д. Заруби, В. Іванова, Т. Іванової, Ю. Казакова, В. Кондратюк, Л. Кульчинської, А. Литвина, Ю. Мірошниченка, О. Мокрогуза, Л. Найдьонової, Г. Онкович, Л. Покроєвої, В. Робака, І. Сахневича, М. Слюсаревського, О. Янишин тощо. Зауважимо, що дослідження формування лідерської компетентності студентської молоді, зокрема засобами медіаосвітніх технологій, якщо й мали місце, то вирізнялися переважно ситуативним характером.

Отже, актуальність представленого дослідження обумовлена необхідністю підготовки нового покоління лідерів, які зможуть успішно працювати в умовах сучасного світу, ефективно використовуючи медіаосвітні технології для вирішення складних завдань відбудови України у післявоєнний період і брати на себе відповідальність за майбутнє.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Метою статті є здійснення теоретичного аналізу проблеми формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій у закладах вищої освіти та обґрунтування шляхів її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Російська збройна агресія спровокувала глибоку кризу в українській освіті. Освітні заклади зіткнулися з беспрецедентними викликами, що потребують негайного вирішення, а воєнний досвід виявив необхідність всебічної оцінки проблем освітньої системи, розробки інноваційних підходів, методів і форм навчання, оновлення навчальних програм. Вища освіта України в умовах війни опинилася під загрозою, проте активно протистоїть викликам. В означених складних обставинах особливої актуальності набуває питання формування та розвитку лідерських якостей здобувачів вищої освіти.

Формування лідерської компетентності здобувачів є ключовою складовою модернізації системи вищої освіти в Україні, спрямованої на задоволення потреб ринку праці та суспільства. У Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022 – 2032 роки (2022) зазначено, що лідерські навички включають не лише управлінські вміння, а й соціальну відповідальність, здатність до креативного і критичного мислення, що особливо актуально в умовах глобальних викликів та інтеграції в європейський освітній простір. Прагнення закладів вищої освіти до участі в Болонському процесі вимагає посилення лідерської складової в

навчальних програмах, орієнтованих на індивідуальні освітні траєкторії та інноваційні компетентності. Розвиток навичок дозволить випускникам адаптуватися до змін, працювати в мультикультурному середовищі та стати агентами позитивних змін.

Вищезазначене відкриває нові можливості для розвитку здобувачів в інформаційному середовищі, адже інформатизація освітньої галузі є важливою частиною інформатизації суспільства, яка відображає загальні тенденції глобалізації та дозволяє ефективно використовувати медіаосвітні технології для розвитку лідерських компетентностей здобувачів вищої освіти (Гарань, Замороцька, Колесник, 2023). Це формує ключовий інформаційний і комунікаційний фундамент, що сприяє гармонійному розвитку особистості та адаптації до викликів сучасного суспільства (Сипченко, Кизь, 2019).

Індикаторами результатів вищої освіти є компетентності, що визначають готовність випускника до професійної діяльності, до життя в інформаційному суспільстві (Сипченко, Черкашина, Гарань, 2019). У контексті зазначеного висувуються нові вимоги до підготовки конкурентоспроможних фахівців із різних галузей, серед яких – здатність знаходити потрібну інформацію для використання у своїй професійній діяльності, навички користування сучасними технологіями; уміння застосовувати нетрадиційні методи, форми й засоби для вирішення питань формування професійних компетентностей, отримання знань, набуття вмінь, що сприятиме формуванню конкурентоспроможних і впливових лідерів майбутнього (Сипченко, Набока, Чугаєва, 2019).

Ключовим результатом цього процесу є формування лідерської компетентності. Лідерська компетентність – це інтегральна особистісна якість, яка проявляється в наборі певних рис, що дозволяють лідеру максимально ефективно залучати потенціал команди для досягнення поставлених цілей. Формування лідерської компетентності у здобувачів передбачає розвиток певних умінь: соціальних, інтелектуальних, організаційно-виконавчих, комунікативних (рисунок 1).

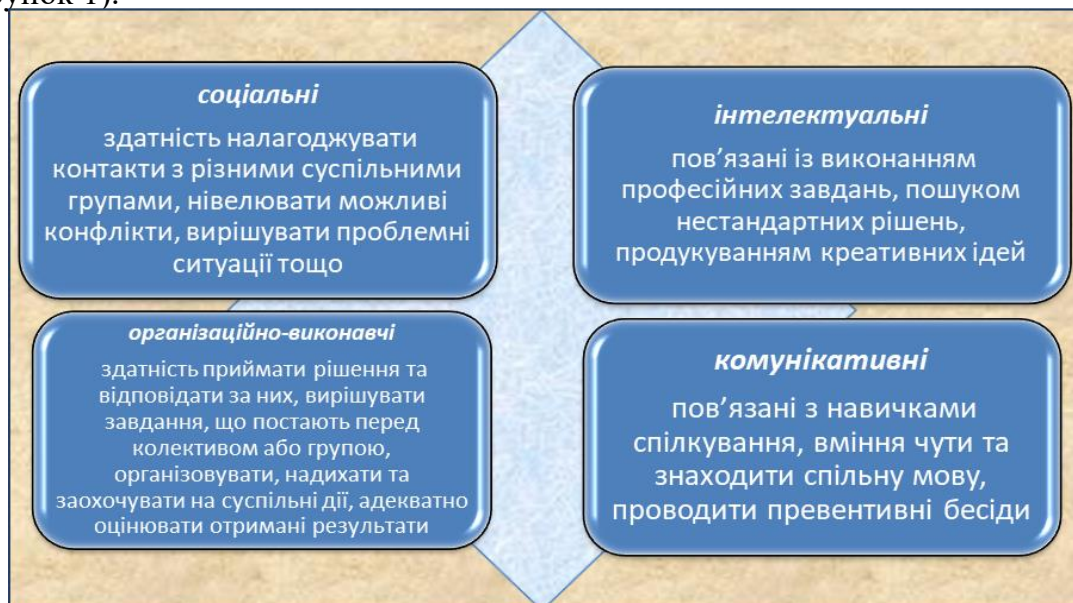

Рис. 1. Уміння, необхідні для формування лідерської компетентності студентської молоді

В освітньому контексті лідерська компетентність виявляється у свідомому бажанні особистості брати на себе лідерські ролі, організовувати спільну діяльність, вирішувати проблеми та сприяти особистісному й професійному зростанню.

Зазначимо, що імплементація основних положень Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (2016) та Концепції розвитку громадянської освіти в Україні (2018) в ЗВО передбачає формування і розвиток у суб'єктів освітнього процесу комплексу компетентностей, що дозволяють ефективно взаємодіяти з численними інформаційними джерелами та потоками, новими технологіями обробки інформації, аналізувати отримані повідомлення в медіапросторі, критично оцінювати їх достовірність і корисність у розв'язанні різноманітних професійних завдань, захищатися від негативних впливів мас-медіа, бути носієм і передавачем медіакультурних цінностей, смаків і стандартів, створювати нові елементи медіакультури сучасного суспільства, реалізувати активну громадянську позицію тощо.

Важливим для нашого дослідження є визначення поняття «медіатехнології», поданого П. Савариним. У ході наукових розвідок учений визначив «медіатехнології» як сукупність способів, що включає проектування, організацію та проведення занять із забезпеченням багатоканальності сприйняття відомостей суб'єктами навчання в інтерактивному режимі за рахунок використання мультимедійних комп'ютерних апаратно-програмних і мультимедійних навчальних програмних засобів (Саварин, 2017).

На думку Г. Онкович та інших учених, медіаосвітні технології – методично-організаційні засоби навчального процесу, які передбачають використання періодичних видань, радіо, телебачення, кіно, а також програмно-апаратних пристроїв, що забезпечують операції збирання, обробки, накопичення, зберігання й передачі інформації, до них належать блоги, сайти, сторінки в соціальних мережах тощо (Онкович, Боголюбова, Флегонтова, 2020).

У контексті нашого дослідження вважаємо за необхідне представити класифікацію медіаосвітніх технологій:

- аудіовізуальні технології – сукупність засобів, що забезпечують здійснення збору, зберігання, переробки та передачі аудіовізуальної інформації;
- аудіовізуальні навчальні технології – сукупність методів, що забезпечують застосування аудіовізуальних засобів для досягнення педагогічних цілей;
- інформаційні технології – сукупність математичних і кібернетичних методів, технічних засобів збору, зберігання, переробки та передачі інформації;
- інформаційні навчальні технології – сукупність засобів телекомунікаційного зв'язку, сучасної комп'ютерної техніки, що забезпечують інтерактивний, програмно-методичний супровід сучасних технологій навчання;
- інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) – сукупність різних методів та засобів збору, зберігання, обробки і розповсюдження цифрової, текстової, графічної та звукової інформації;
- комунікаційні технології – сукупність технологій, що забезпечують доступ до інформаційних ресурсів;
- комп'ютерні технології навчання – сукупність методів використання комп'ютерної техніки, засобів телекомунікаційного зв'язку та інтерактивного

програмного продукту для досягнення педагогічних цілей;

– медійні технології навчання – сукупність різних методів із застосуванням медіа для досягнення педагогічних цілей;

– мультимедійні технології – комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють використовувати найрізноманітніші середовища, такі як графіка, анімація, звук, відео (Кухарьонук, 2017).

Аналіз ключових понять дослідження вказує на важливість використання сучасних медіаосвітніх технологій у навчальному процесі, що дозволить розширити можливості викладання, сприятиме урізноманітненню завдань і форм подання інформації; використанню комп'ютерних програм, які включають різноманітний набір вправ: навчальних (для презентації матеріалу), тренувальних (для відпрацювання навичок і вмій), текстуальних (для перевірки знань); моделювати ситуації, які максимально наближені до умов професійної діяльності; активізувати навчальну діяльність здобувачів, посилювати їхню самостійну роботу (можливість обирати інформацію, що безпосередньо стосується професійної діяльності, працювати в темпі, відповідно до рівня знань здобувача); сприяє розвитку критичного мислення здобувачів; робить освітній процес продуктивним та креативним (Сипченко, Кизь, 2019).

Зазначимо, що сьогодні нагальною є практична потреба щодо розвитку лідерського потенціалу студентської молоді. За даними досліджень зарубіжних учених, проблема формування лідерської компетентності здобувачів освіти є актуальною, оскільки розвиток таких якостей відповідає сучасним викликам глобального суспільства, впливає на формування професійної компетентності майбутніх фахівців, сприяє розвитку критичного й аналітичного мислення, а також забезпечує готовність до безперервного навчання протягом життя (Uaikhanova, Zeinulina, Pshembayev, Anesova, 2022).

У межах нашого дослідження, вважаємо доречним презентувати реальний практичний досвід роботи проблемної групи «Медіаосвітня підготовка майбутніх викладачів» на кафедрі педагогіки вищої школи, факультету гуманітарної та економічної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», спрямований на формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій.

Мета діяльності проблемної групи полягала в ознайомленні здобувачів з основами медіаосвітніх технологій, розвитку медіакультури та медіаграмотності, формуванні лідерської компетентності, навичок критичного мислення та командної роботи, умінь застосування медіаосвітніх технологій у майбутній професійній діяльності.

Завдання проблемної групи з формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій передбачали:

1. *Стимулювання критичного мислення.* Розвиток у здобувачів здатності до аналізу, оцінки, побудови обґрунтованих висновків, необхідних для ефективного керівництва в майбутньому. Це досягається через участь у обговоренні й аналізі інформації, використанні різноманітних платформ для самооцінки та оцінки членів групи.

2. *Покращення когнітивних і комунікативних навичок.* Важливий аспект, що включає здатність до комунікації, вирішення проблем, планування та управління часом, що є необхідним для майбутніх лідерів. Медіаосвітні

технології, як-от платформи для дистанційного навчання, допомагають тренувати ці навички в інтерактивних середовищах, створюючи динамічні умови навчання (Naran, Chenxi Li, Miaofeng Liang, 2024).

3. *Сприяння командній роботі та співпраці.* Через інтерактивні навчальні проекти здобувачі розвивають навички командної роботи, лідерства та колаборації, що є критичними для сучасних лідерів у будь-якій сфері. Це допомагає студентській молоді ефективно взаємодіяти, що підтримує зростання їхньої впевненості та соціального інтелекту.

4. *Формування емоційної інтелектуальності та адаптивності.* Медіаосвітні технології сприяють розвитку емоційного інтелекту, що необхідний для лідера: розуміння себе та інших, управління власними емоціями, поведінкою тощо. Включення симуляційних навчальних ситуацій, де здобувачі опиняються в умовах максимально наближених до умов професійної діяльності, допомагає їм тренувати здатність швидко адаптуватися та приймати зважені рішення.

5. *Інноваційність і креативність.* Медіаосвітні інструменти стимулюють уяву та творчі підходи до вирішення проблем. Наприклад, через інтеграцію з інноваційними навчальними платформами, такими як Moodle або цифровими лабораторіями, здобувачі отримують можливість вчитися мислити креативно, пропонуючи нові ідеї.

6. *Підвищення мотивації до навчання.* Використання захоплюючих, інтерактивних медіаосвітніх технологій, елементів гейміфікації підтримують зацікавленість здобувачів, стимулюючи до навчання й особистісного розвитку. Платформи забезпечують доступ до контенту, з яким вони можуть працювати у своєму темпі, а також інтерактивних занять, які підвищують залученість і мотивацію (Сипченко, Гарань, Пилипенко, 2022).

Реалізація поставлених завдань за допомогою медіаосвітніх технологій дала змогу здобувачам розвивати лідерські навички в сучасному освітньому середовищі, дозволила підготувати молодь до майбутніх професійних викликів. Так, у межах діяльності проблемної групи здобувачі організовували та проводили віртуальні тренінги у форматі вебінарів, активно використовували блоги та соціальні мережі. Вони створювали блоги засобами веб-сервісів blogger.com, платформ Tilda, Wix тощо, проводили дискусії у Facebook, LinkedIn, аналізували професійні проблеми та пропонували власні рішення. З метою презентації результатів досліджень, аналізу професійних проблем, здобувачам пропонувалось скористатись онлайн-інструментами, такими як Canva, Piktochart та ін. Розробка інфографіки допомагала учасникам візуалізувати дані та інформацію, що покращило їхнє розуміння та здатність до презентації.

Для вдосконалення знань із лідерства використовувались освітні платформи Coursera, Prometheus, EdX, Khan Academy та ін. Представлені на платформах курси допомагали здобувачам набувати нових знань і практичних лідерських навичок. Віртуальні освітні простори (Бойко, 2021) та інтерактивні інструменти, як-от коворкінг на Slack, Microsoft Teams, Discord, сприяли формуванню комунікаційних навичок і командної взаємодії. Командна взаємодія та зворотний зв'язок також були досягнуті засобами освітніх платформ Redmenta та Beloga, які дозволили проводити групові опитування та спільні тести, що стимулювало здобувачів до обміну думками й співпраці у вирішенні завдань.

Важливою складовою стала платформа TikTok, яка також є потужною

медіаосвітньою технологією, що дозволила здобувачам генерувати та поширювати власний навчальний контент у короткому форматі, демонструвати креативність і лідерські якості, розвиваючи критичне мислення та навички комунікації. Завдяки TikTok здобувачі мали змогу популяризувати навчальні матеріали, розширювати охоплення аудиторії та вдосконалювати свої вміння у створенні контенту, що відповідає вимогам сучасного медіапростору.

Перелічені активності значно сприяли формуванню критичного мислення, навичок ухвалення рішень і набуттю практичного досвіду, що є ключовими елементами лідерської компетентності.

Зазначимо, що процес формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій є інноваційним підходом до навчання, дозволяючим використовувати медіаплатформи, цифрові ресурси, інноваційні підходи й інтерактивні додатки для розвитку ключових соціальних і когнітивних навичок тощо.

Отже, медіаосвітні технології – ефективний інструмент формування лідерської компетентності студентської молоді, що позитивно впливає на розвиток соціальних і когнітивних навичок, таких як комунікація, відповідальність, емоційний інтелект, стратегічне мислення та вміння приймати обґрунтовані та виважені рішення.

Доречно вказати, що медіаосвітні технології допомагають здобувачам аналізувати нестандартні ситуації, розробляти стратегії з метою досягнення визначених цілей, укладати та реалізовувати сумісні проекти, послуговуватися навичками таймменеджменту, розв'язувати завдання, що потребують послідовності дій і чіткого планування, розвивати креативність, формулювати логічні висновки та діяти ефективно в різних життєвих і професійних ситуаціях, мотивують до активного саморозвитку тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Швидкий розвиток медіаосвітніх технологій, глобалізація й інформаційна революція створили нові виклики для українського суспільства. Сучасні лідери повинні володіти не лише професійними знаннями, а й навичками роботи в динамічному мінливому середовищі, умінням адаптуватися до змін і ефективно використовувати технології. Новітній ринок праці потребує фахівців, які здатні не тільки виконувати поставлені завдання, але й брати на себе ініціативу, генерувати нові ідеї та вести за собою команду. Лідерські компетентності стають все більш затребувані роботодавцями у всіх сферах освітньої діяльності. Окрім професійних знань, умінь і навичок, на ринку праці все більшої ваги набувають так звані «м'які навички», такі як комунікація, критичне мислення, креативність, співпраця. Саме ці навички є основою для ефективного лідерства.

Сучасні здобувачі очікують від освітнього процесу інтерактивності, можливості самостійно досліджувати, брати активну участь у навчальній і проєктній діяльності. Саме медіаосвітні технології дозволяють створювати умови, що сприятимуть формуванню лідерської компетентності. Українське суспільство потребує лідерів, які братимуть на себе відповідальність за вирішення проблем та готових змінювати світ на краще. Останніми роками світ стикається з низкою глобальних проблем, таких як пандемія, війни, національна та гендерна нерівність, вирішення яких вимагає від нової генерації лідерів комплексного мислення, креативних підходів і здатності працювати в міжнародних командах.

Представлена стаття презентує лише окремі аспекти проблеми формування лідерської компетентності студентської молоді засобами медіаосвітніх технологій. Подальшого вивчення потребують питання ефективності та оцінювання програм розвитку лідерства із застосуванням медіаосвітніх технологій у закладах вищої освіти, а також пошук оптимальних інструментів для інтерактивного навчання, здатного розвивати комплексне мислення та адаптивні навички серед майбутніх лідерів.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Müller S., Konzag H., Nielsen J., Sandholt H. (2024). Digital transformation leadership competencies: A contingency approach. *International Journal of Information Management*. 1 (75), 102734.

Gilli K, Nippa M, Knappstein M. (2023). Leadership competencies for digital transformation: An exploratory content analysis of job advertisements. *German Journal of Human Resource Management*. 37 (1), 50-75.

Chen M., Mhunpiew N. (2024). Model for Enhancing Leadership Competencies for Students in Communication Engineering Majors at Universities in Xiamen City, Fujian Province, China. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*. 1;4 (5), 33-44.

Третяк О. (2024). Роль лідера у партнерській взаємодії для педагогічних працівників. *Modern engineering and innovative technologies*. 31(4), 48-56.

Недбаєвська Л., Манькусь І. (2024). Stem-майданчик «Discovery»: медіа-технології. Ольвійський ФОРУМ–2024: стратегії країн Причорноморського регіону в геополітичному просторі: матеріали конференції (Київ, 20–24.06.2024). 237.

Гарань Н., Замороцька В. & Колесник К. (2023). Розвиток «soft skills» студентської молоді у закладі вищої освіти в умовах дистанційного навчання. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 1 (103), 23-32.

Сипченко О., Кизь Н. (2019). Медіаосвітні технології як засіб формування професійної компетентності майбутніх викладачів. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 6 (98). С. 110–121.

Сипченко О., Черкашина Л. & Гарань Н. (2019). Формування загальних компетентностей майбутніх викладачів засобами інноваційних технологій в освітньому середовищі ЗВО. *Професіоналізм педагога в умовах освітніх інновацій*: монографія. Germany: InterGING. С. 180–195.

Сипченко О., Набока О. & Чугаєва Л. (2019). Упровадження медіаосвіти у процес професійної підготовки андрагогів. *Гуманізація навчально-виховного процесу*. 4 (96). С. 165–179.

Саварин П.В. Підготовка майбутнього викладача технічних дисциплін до застосування медіатехнологій у професійній діяльності: автореф. дис. к-та пед. наук: 13.00.04. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2017. 18 с.

Онкович Г., Боголюбова М. & Флегонтова Н. (2020). Медіаосвіта як технологія при вивченні курсу «Українська мова за професійним спрямуванням». *Нові технології навчання*: Київ. 94. С. 253 – 259. URL: <http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/40>

Кухарьонюк С.С. *Медіаосвітні технології як засіб мотивації вивчення іноземної мови студентами немовних спеціальностей. Теоретико-методичні*

проблеми виховання дітей та учнівської молоді. 2017. I (75) (21). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/26134>

Uaikhanova, M., Zeinulina, A., Pshembayev, M., & Anesova, A. (2022). Developing leadership skills in university students. *Cogent Education*, 9(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2022.2143035>

Haran N., Chenxi Li & Miaofeng Liang (2024). Formation of leadership qualities of future teachers by means of media resources. *Лідерство і обдарованість: сучасний науковий дискурс і освітня практика : матеріали конференції* (Київ, 14–19.02.2024), 277-279.

Сипченко О., Гарань Н. & Пилипенко В. (2022) Дисемінація онлайн-ресурсів в освітній процес в умовах воєнного часу. *Гуманізація навчально-виховного процесу*, 2 (102), 26–35. URL: <http://surl.li/siwye>

Бойко І. (2021) Віртуальний освітній коворкінг у професійній підготовці майбутніх викладачів. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2(106). С. 160-169.

REFERENCES

Müller S., Konzag H., Nielsen J., Sandholt H. (2024). Digital transformation leadership competencies: A contingency approach. *International Journal of Information Management*. 1 (75), 102734.

Gilli K, Nippa M, Knappstein M. (2023). Leadership competencies for digital transformation: An exploratory content analysis of job advertisements. *German Journal of Human Resource Management*. 37 (1), 50-75.

Chen M., Mhunpiew N. (2024). Model for Enhancing Leadership Competencies for Students in Communication Engineering Majors at Universities in Xiamen City, Fujian Province, China. *International Journal of Sociologies and Anthropologies Science Reviews*. 1;4 (5), 33-44.

Tretiak O. (2024). Rol lidera u partnerskii vzaiemodii dlia pedahohichnykh pratsivnykiv. *Modern engineering and innovative technologies*. 31(4), 48-56. [in Ukrainian].

Nedbaievskya L., Mankus I. (2024). Stem-maidanchyk «Discovery»: media-tehnolohii. Olviiskyi FORUM–2024: *stratehii krain Prychornomorskoho rehionu v heopolitychnomu prostori: materialy konferentsii* (Kyiv, 20–24.06.2024). 237. [in Ukrainian].

Haran N., Zamorotska V., & Kolesnyk K. (2023). Rozvytok «soft skills» studentskoi molodi u zakladi vyshchoi osvity v umovakh dystantsiinoho navchannia. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*, 1 (103), 23-32. [in Ukrainian].

Sypchenko O., Kyz N. (2019). Mediaosvitni tehnolohii yak zasib formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh vykladachiv. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 6 (98). S. 110–121. [in Ukrainian].

Sypchenko O., Cherkashyna L. & Haran N. (2019). Formuvannia zahalnykh kompetentnostei maibutnykh vykladachiv zasobamy innovatsiinykh tehnolohii v osvitnomu seredovyshchi ZVO. *Profesionalizm pedahoha v umovakh osvitynnikh innovatsii: monohrafiia*. Germany: InterGING. S. 180–195. [in Ukrainian].

Sypchenko O., Naboka O. & Chuhaieva L. (2019). Uprovadzhennia mediaosvity u protses profesiinoi pidhotovky andrahohiv. *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*. 4 (96). S. 165–179. [in Ukrainian].

Savaryn, P.V. (2017). Pidgotovka majbutn`ogo vy`kladacha texnichny`x dy`scy`plin do zastosuvannya mediatexnologij u profesijnij diyal`nosti [Preparation of a future teacher of technical disciplines for the use of media technologies in professional activities]: Extended abstract of cand. Lucz`k. Sxidnoyevropejs`ky`j nacional`ny`j universy`tet imeni Lesi Ukrayinky [in Ukrainian].

Onkovych H., Boholiubova M. & Flehontova N. (2020). Mediaosvita yak tekhnolohiia pry vyvchenni kursu «Ukrainska mova za profesiinym spriamuvanniam». *Novi tekhnolohii navchannia*: Kyiv. 94. S. 253–259. URL: <http://journal.org.ua/index.php/ntn/article/view/40> [in Ukrainian].

Kuharonok S.S. (2017) Media education technologies as a means of motivating students to study a foreign language in non-linguistic specialties. *Theoretical and methodological problems of the upbringing of children and student youth*: Coll. of scientific works. #1 (75) (21) Retrieved from : <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/26134> [in Ukrainian].

Uaikhanova, M., Zeinulina, A., Pshembayev, M., & Anesova, A. (2022). Developing leadership skills in university students. *Cogent Education*, 9(1). <https://doi.org/10.1080/2331186X.2022.2143035>

Haran N., Chenxi Li & Miaofeng Liang (2024). Formation of leadership qualities of future teachers by means of media resources. *Liderstvo i obdarovanist: suchasnyi naukovyi dyskurs i osvitnia praktyka: materialy konferentsii* (Kyiv, 14–19.02.2024), 277-279. [in Ukrainian].

Sypchenko, O., Haran, N. & Pylypenko, V. (2022) Dyseminatsiia onlain-resursiv v osvitnii protses v umovakh voiennoho chasu *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu*: zb. nauk. prats / za zah. red. d-ra ped. nauk, 2(102), 26–35. URL: <http://gnvp.ddpu.edu.ua/article/view/274869> [in Ukrainian].

Boiko I. (2021) Virtualnyi osvitnii kovorkinh u profesiinii pidhotovtsi maibutnikh vykladachiv. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*. 2(106). S. 160-169. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

Представлена стаття продовжує цикл публікацій, присвячених інтеграції медіаосвіти у навчальний процес закладів освіти. Акцентовано увагу на значущості формування лідерської компетентності студентської молоді як однієї з ключових складових модернізації системи вищої освіти України. У статті наголошується на викликах, які постали перед українською освітою внаслідок російської агресії, зокрема у сфері вищої освіти. Виявлено, що освітні заклади стикаються з безпрецедентними труднощами, що потребують швидкого реагування та впровадження інноваційних підходів у навчальний процес.

Проаналізовано науково-педагогічні статті дослідників із зарубіжних країн та вітчизняні публіцистичні праці дотичних тем. Доведено актуальність проблеми використання медіаосвітніх технологій як інструменту для формування лідерської компетентності студентської молоді. Підкреслено важливість інтеграції технологій у навчальний процес вищої школи. Обґрунтовано, що медіаосвітні технології – блоги, соціальні мережі, онлайн-платформи, вебінари й інші інтерактивні інструменти не лише розвивають критичне та креативне мислення, але й формують комунікаційні навички, командну співпрацю, сприяють розвитку досвіду самоосвіти, соціальної компетентності, професійного

зростання, що є основними компонентами сучасного лідерства. Зауважено, що інтеграція медіаосвітніх технологій у навчальний процес сприяє розвитку «м'яких навичок» (комунікація, співпраця, адаптивність), які дедалі більше цінуються роботодавцями в усіх професійних сферах.

Авторами подано результати наукового пошуку, що підтверджують ефективність використання медіаосвітніх технологій з метою формування лідерської компетентності здобувачів. Представлено конкретні приклади практичної реалізації застосування медіаосвітніх технологій, зокрема організація та проведення вебінарів, онлайн-дискусій, віртуальної співпраці, використання блогів, платформ, веб-сервісів, освітнього коворкінгу, соціальних мереж тощо.

Підсумком статті є думка про те, що медіаосвітні технології не лише допомагають розвивати лідерські якості студентської молоді, але й сприяють їхній адаптації до сучасних професійних викликів, формуючи конкурентоспроможних фахівців, здатних до безперервного навчання та інновацій.

Ключові слова: заклади освіти, медіаосвіта, медіаосвітні технології, лідерська компетентність, студентська молодь, навчальний процес, професійна діяльність.

УДК 37.03:378.1

THE EFFECT OF INTERACTIVE LEARNING ON THE PERSONALITY ORIENTATION OF STUDENTS IN THE SPECIALTY 017 «PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS» IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

ВПЛИВ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ НА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТІВ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 017 «ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА І СПОРТ» У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сергій Черненко

кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220
«Донбаська державна машинобудівна академія», Україна

Serhii Chernenko

PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor
E-mail: chernenko.sergey65@ukr.net
ORCID 0000-0001-9375-4220
Donbas State Engineering Academy, Ukraine

Олександр Дубовой

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: davstrongman@gmail.com
ORCID 0000-0001-8166-6223
«Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», Україна

Oleksandr Dubovoi

PhD of Pedagogy, Associate Professor
E-mail: davstrongman@gmail.com
ORCID 0000-0001-8166-6223
Luhansk National University named after Taras Shevchenko, Ukraine

Тетяна Полулященко

кандидат педагогічних наук, доцент,
E-mail: lug.ifvis.ksd@gmail.com

Tatyana Poluliaschenko

PhD of Pedagogy, Associate Professor
E-mail: lug.ifvis.ksd@gmail.com